

Raadsinformatiebrief

Zaaknummer: 23946-2022

Auteur	: Gijs van Oorschot
Domein	: Ruimte
Team	: Economie en gebiedsontwikkeling
E-mail	: Gijs.vanOorschot@gemeentemaashorst.nl
Port.	: J.P.A. van den Heuvel

Aan de leden van de gemeenteraad van Maashorst.

Onderwerp

Collegebesluit van 18 juni 2024: Ontwikkeling de Peel: AgroNatuurWonen experimenten

NOVEX De Peel

De Peel heeft in februari 2022 door het kabinet de status gekregen als definitief Nationale Omgevingsvisie (NOVI)-gebied. Om de uitvoering te versnellen is de NOVI inmiddels angescherpt naar een Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX)-gebied. Deze status stelt het Rijk in staat om samen met de regio op een innovatieve, gebiedsgerichte en opgavegerichte manier samen te werken aan brede ruimtelijk-fysieke uitdagingen. In De Peel betekent dit een noodzakelijke transitie van productieprocessen in de landbouw en een herverdeling tussen sectoren met behoud van werkgelegenheid. We staan voor de opgave veranderende ruimteclaims te accommoderen door de omslag naar circulaire landbouw (bijvoorbeeld intensieve teelten), veranderingen in mobiliteit, opwek van duurzame energieopwekking en aanpassing aan klimaatverandering, zoals droogte en wateroverlast. De complexe verwevenheid van vraagstukken op het gebied van landbouw, natuur, economie en leefomgeving maakt De Peel van cruciaal nationaal belang. Dit gebied is essentieel voor het verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in termen van gezondheid, milieu, natuur en landschap, die momenteel onder druk staat door intensief landbouwgebruik. Het is van groot belang dat de functies in het buitengebied weer in balans komen en op harmonieuze wijze met elkaar verweven worden. Wij streven naar een transitie naar circulaire en natuurinclusieve landbouw, met een focus op lokaal, duurzaam en gezond voedsel. Geen afbreuk meer, maar een toekomstgerichte aanpak die de leefbaarheid en vitaliteit van De Peel waarborgt.

Ambities gemeente Maashorst

Bijna twee jaar geleden is gemeente Maashorst gestart met een ambitieus initiatief dat nu de titel 'AgroNatuurWonen experimenten' draagt. Gedreven door de wens om ons landelijke gebied te verbeteren, hebben wij ons ingezet om deze visie te realiseren.. Met de vaststelling van het concept 'AgroNatuurWonen experimenten' door het College van B&W zetten we een essentiële en grote stap vooruit. Deze stap nodigt een diverse groep belanghebbenden uit – van boeren tot het Rijk – om binnen de gestelde randvoorwaarden en succescriteria bij te dragen aan het mooier en beter maken van ons landelijk gebied. Deze twee jaar zijn een ontdekkingsstocht geweest, gedreven door een rotsvast vertrouwen in een positieve uitkomst. Ondanks bestaande

belemmeringen in beleid en regelgeving, hebben we oplossingen verkend die bijdragen aan het realiseren van onze ambities. Deze ambities richten zich op het creëren van een duurzaam toekomstperspectief voor agrariërs, het verbeteren van de biodiversiteit, het realiseren van nieuwe natuur, en het verbeteren van de water- en bodemkwaliteit. Bovendien zien we kansen voor het ontwikkelen van nieuwe vormen van mobiliteit, het versterken van de sociale cohesie tussen mensen en tussen mens en natuur, en het aanbieden van kleinschalige alternatieve woonvormen die aansluiten bij de groeiende behoeften van woningzoekenden.

AgroNatuurWonen experimenten

In samenwerking met vele belanghebbenden hebben we de afgelopen twee jaar intensief gewerkt aan het proces dat heeft geleid tot het concept AgroNatuurWonen experimenten. Dit resultaat is een prachtig voorbeeld van pionieren zoals dat van oudsher bij De Peel hoort. Nieuwe ontwikkelingen realiseer je niet zonder slag of stoot. Verandering brengt weerstand, onduidelijkheid en onzekerheid met zich mee, gevoed door complexiteit, uiteenlopende opvattingen en verschillende interpretaties. Hier hebben we als overheid in samenwerking met de vele partners oog en aandacht voor gehouden tijdens het proces. We zijn ons echter bewust dat we niet alle zorgen volledig kunnen wegnemen en dat onze koers niet altijd aansluit bij de wensen of verwachtingen van iedereen. Het vergt moed, flexibiliteit en doorzettingsvermogen om toch keuzes te maken om stappen vooruit te blijven zetten. Het besluit over het concept 'AgroNatuurWonen experimenten' is een belangrijke stap vooruit. Deze stap stelt ons in staat om onze ambities verder te concretiseren en uit te werken.. En dat doen we samen met initiatiefnemers die met dit besluit de kans krijgen om binnen de gestelde **randvoorwaarden en succescriteria** hun plannen uit te werken en in te dienen bij de gemeente. Op die manier blijven we gezamenlijk werken aan de positieve ontwikkeling van ons landelijk gebied.

De pilot 'AgroNatuurWonen in De Peel' kan uitgroeien tot een unieke landelijke voorbeeldlocatie. Hier wordt de gewenste transitie van het buitengebied ingezet met verduurzaming van de landbouw en de aanleg van nieuwe natuur, waarbij het (tijdelijk) plaatsen van kleinschalige woonvormen wordt benut als middel om de gestelde doelen te bereiken. Zo versterken we de bestaande kernen (zonder nieuwe dorpen of kernen te creëren) en ontwikkelen we nieuwe mogelijkheden op het gebied van wonen, werken en recreëren in het buitengebied. Met een langjarig commitment richten we ons op ontwikkeling en bescherming van de leefomgeving van het gehele gebied en zetten we stappen naar een duurzame en toekomstbestendige Peel.

Leren en monitoren

Met dit besluit slaan we een innovatieve weg in van experimenteren. We ondersteunen initiatieven die voldoen aan de randvoorwaarden en succescriteria van AgroNatuurWonen en zo ontdekken we of en hoe initiatieven kunnen bijdragen aan onze ambities, in hoeverre er aanpassingen nodig zijn in ons beleid. Dit experimenteren doen we in nauwe samenwerking met betrokkenen, waarbij vertrouwen en verbinding centraal staan. Door de initiatieven te monitoren, blijven belanghebbenden actief betrokken en kunnen we samen keuzes maken om tot de beste resultaten te komen. Zo werken we gezamenlijk aan een mooier buitengebied.

Beoogd effect

Bijdragen aan een vitaal, toekomstbestendig en duurzaam De Peel gebied door initiatiefnemers aan de hand van de randvoorwaarden en succescriteria initiatieven in te laten dienen. En hiermee resultaten te boeken die aansluiten bij de ambities en opgaven van de gemeente Maashorst, Waterschap Aa en Maas, Provincie Noord-Brabant en Rijk.

Duurzaamheid

We streven ernaar om met elke ontwikkeling Maashorst mooier, schoner en sterker te maken. Op die manier voegen we als gemeente waarde toe aan onze leefomgeving. Ontwikkelingen moeten daarbij in symbiose met de omgeving plaatsvinden ook in relatie tot de grote klimaatopgaven die we op ons af zien komen. Duurzaamheid is diep verweven in de ambities om via de randvoorwaarden AgroNatuurWonen experimenten mogelijk te maken. We streven er naar initiatieven zo duurzaam mogelijk te ontwikkelen, zodat ze bijdragen aan de levensbehoeften van de huidige generatie zonder die van de toekomstige generaties te schaden. De thema's die centraal staan en deels ook worden benoemd in de Sustainable Development Goals zijn onder andere biodiversiteit, ecologische voetafdruk, energie, juridische & planologische aspecten, gezondheid, klimaat(verandering) & hydrologie, landschapslandbouw, leefbaarheid, milieu, mobiliteit, natuurinclusieve landbouw, wonen, sociale cohesie en welzijn.

Omgeving, communicatie & participatie

Binnen het gebied De Peel raken we een breed scala aan disciplines en belanghebbenden. Participatie is essentieel om te komen tot de juiste gedragen oplossingen. Door middel van participatie – het voeren van gesprekken met elkaar – creëren we kansen voor iedereen, vergroten we het bewustzijn van de diverse belangen en bevorderen we samenwerking aan een gezamenlijk doel, waarvoor een gedeelde verantwoordelijkheid wordt gevoeld.. Onze participatieaanpak is zodanig ingericht dat we optimaal gebruikmaken van kennis, ervaring en competenties van alle betrokkenen. Zo hebben we met de huidige bewoners van een mogelijk pilotgebied 'keukentafelgesprekken' gevoerd. De randvoorwaarden en succescriteria zijn mede tot stand gekomen dankzij input van belanghebbenden. Belanghebbenden zijn onder andere initiatiefnemers, buurtbewoners en -ondernemers, provincie Noord-Brabant, Waterschap Aa & Maas, Brabantse Milieufederatie, Staatsbosbeheer, ZLTO, AgriFood Capitol, Regio Noordoost Brabant (RNOB), gemeenten Land van Cuijk, Boekel en Laarbeek, studenten TU Delft en Wageningen en NOVEX De Peel. In de bijlagen is, niet uitputtend, de participatie opgenomen.

Financiën

Het realiseren van kleinschalige woonvormen als aanvullend verdienmodel is een integraal onderdeel van alle bij de gemeente Maashorst bekende initiatieven. Deze kleinschalige woonvormen zijn de financiële drager voor de aanplant en het onderhoud van nieuwe natuur en voor voortzetting van agrarische bedrijfsvoering op een extensieve en natuurinclusieve manier. De gemeentelijke ontwikkelkosten beperken zich vooralsnog tot inzet van capaciteit, het uitvoeren van onderzoeken en mogelijke cofinanciering nodig voor subsidie vanuit landelijke en/of provinciale stimuleringsregelingen. Waar mogelijk, gewenst en vanuit verantwoord, worden de kosten op termijn doorbelast aan initiatiefnemers. Bij het ramen van deze ontwikkelkosten is reeds rekening gehouden met een ingeschatte financiële bijdrage van minimaal 50% door andere overheden en investeerders (banken). Om de huidige ontwikkelkosten te dekken, is in de afwijkingenrapportage voor 2024 reeds een bedrag opgenomen van € 100.000,-. Voor toekomstige ontwikkelkosten is in de kadernota 2025 – 2028 reeds een bedrag opgenomen van € 175.000,- per jaar.

Rechtmatigheid

Alle stukken zijn integraal opgesteld met medewerking van intern en extern belanghebbenden. Het College van B&W is bevoegd om over de randvoorwaarden en succescriteria te besluiten.

Vervolg

Na vaststelling van de randvoorwaarden en succescriteria gaan we verder aan de slag met het vastleggen van een intentieovereenkomst met belanghebbende overheden. Tevens kunnen initiatiefnemers hun plannen mede aan de hand van een omgevingsdialoog verder concretiseren. Uitgewerkte plannen kunnen bij de gemeente Maashorst worden ingediend. Afhankelijk van de wijze waarop de plannen worden ingediend ligt de besluitbevoegdheid bij het College van B&W of de raad.

Initiatieven welke als experimenten tot resultaat komen, zullen nog jarenlang in transitie blijven. Dit is noodzakelijk om continue verbeteringen aan te brengen op de eerder genoemde thema's. De experimenten geven richting aan verbeteringen en zullen laten zien dat sommige aspecten anders moeten of zelfs ongeschikt zijn. Het besef dat het om experimenten gaat, is van essentieel belang. Deze modellen zijn niet in beton gegoten, maar bieden ons de mogelijkheid om te leren en voortdurend te verbeteren.. Om dit te bereiken is monitoring belangrijk. Hiermee krijgen we een beeld welke bijdrage het initiatief oplevert en waar kansen liggen om verbeteringen aan te brengen. Een lange termijn visie zoals de Omgevingsvisie van de Gemeente Maashorst en het Ontwikkelperspectief NOVEX De Peel 2050 helpen hierbij.

Tijdens het proces tot nu toe zijn door alle belanghebbenden ook vragen gesteld waar nog geen antwoord op is en die ook nog niet relevant waren voor vaststelling van de randvoorwaarden en succescriteria voor AgroNatuurWonen experimenten. In bijlage 16 actiepunten vervolg is een overzicht, niet uitputtend, van deze vragen, omgezet naar actiepunten, opgenomen. Afhankelijk van het type actiepunt ligt de actie bij de initiatiefnemer, de overheid of in een samenwerking tussen beiden.

Bijlagen

Onderwerp	Op datum
1. Presentatie bijeenkomst belanghebbenden	9 maart 2023
2. Samenvatting keukentafelgesprekken	Periode apr – sep 2023
3. Presentatie bijeenkomst belanghebbenden	6 en 7 november 2023
4. Verslag bijeenkomst belanghebbenden	6 en 7 november 2023
5. Presentatie aan College van B&W	16 januari 2024
6. Presentatie aan raad	18 januari 2024
7. Presentatie bijeenkomst belanghebbenden	29 januari 2024
8. Presentatie bestuurlijk overleg	7 maart 2024
9. Verslag bestuurlijk overleg	7 maart 2024
10. Opinienota Commissie Ruimte, Economie & Financiën	28 maart 2024
11. Commissie Ruimte, Economie & Financiën: Inspreektekst omwonenden inclusief beantwoording	28 maart 2024
12. Commissie Ruimte, Economie & Financiën: Inspreektekst potentiële bewoner	28 maart 2024
13. Samenvatting Commissie Ruimte, Economie & Financiën	28 maart 2024
14. Randvoorwaarden	18 juni 2024
15. Succescriteria	18 juni 2024
16. Actiepunten vervolg	18 juni 2024

Uden, 18 juni 2024

Burgemeester en wethouders van Maashorst
de secretaris, de burgemeester,

J.A.G.M. van Aaken

J.A. van der Pas